

Argumenten voor een culturele boycot van Israel

De boycotbeweging vraagt om uw steun!

Argumenten voor een culturele boycot van Israel

Oorspronkelijke uitgave 2015 Artists for Palestine UK
ISBN 978-0-0031767-0-8

Vertaling: Gert van der Straaten (Diensten en Onderzoek Centrum Palestina)

INHOUD

Voorwoord

Inleiding

- 1 Waarom Israel?
- 2 Ontkenning van Palestijnse cultuur
- 3 Israels culturele oorlog: politiek met andere middelen
- 4 Niet optreden in Israel
- 5 Israel in het buitenland: de wind van voren
- 6 Redenen om niet te boycotten?
- 7 Wanneer moet ik wat doen en waarom?
- 8 Voorwaarts

Bijlagen

- 1 Wat Israel de Palestijnen aandoet
- 2 Links

VOORWOORD

Tijdens mijn week in de Westelijke Jordaanoever bij het Palestijns Literatuurfestival in de zomer van 2014, hoorde ik de Deense schrijfster Janne Teller praten over de manier waarop je aanwezigheid in Palestina alle bekende feiten over onderdrukking en apartheid 'verplaatst van het brein naar de maag'. Ik had gedacht dat al die feiten waarover zij sprak al in mijn ingewanden zaten, dankzij Palestijnse schrijvers als Raja Shehadeh, Mourid Barghouti en Susan Abulhawa – maar aanwezig zijn in Palestina leert je dat niets, zelfs de meest humane en ontroerende boeken, je een onrecht zo diep laat voelen als de uitdrukking op het gezicht van een jonge vrouw een paar seconden nadat een Israelische grenswacht haar verblijfsvergunning voor Jeruzalem in beslag neemt en ze begrijpt dat ze geen voet meer kan zetten in de stad die haar thuis is en waar haar moeder wacht tot ze thuiskomt van een Amerikaanse universiteit.

Tijdens mijn verblijf in Palestina trof ik een sfeer van verzet, hoop, moed en menselijkheid met een kracht waar ik stil van werd. Waarom zou je je aansluiten bij een culturele boycot? Er zijn een heleboel antwoorden op die vraag die helder en genuanceerd worden gepresenteerd in dit boekje. Van al die antwoorden is deze het diepst verinnerlijkt: vanwege de Palestijnen die het van ons vragen. Het is niet vanuit een sfeer van uitsluiting of intolerantie of een misverstand over de macht van cultuur dat deze oproep tot boycot gedaan is. Het is precies het tegenovergestelde.

In een wereld van teveel interventionisme, is hier een kans op internationalisme: in een situatie die vaak onoplosbaar lijkt en waarin we ons machteloos voelen, is hier een kans om verandering af te dwingen op een geweldloze manier.

Kamila Shamsie

INLEIDING

Als constructieve betrokkenheid en redelijke argumentatie falen, schreef auteur Iain Banks kort voor zijn dood in 2013, 'is het vrij lompe wapen van een boycot zo'n beetje het enige wat overblijft'.

Banks legde uit waarom hij Israëlische uitgevers geen toestemming gaf om zijn romans uit te geven. Het was een beslissing die velen schokte – hoe kun je de vrije uitwisseling van cultuur belemmeren om politieke redenen? En toch sluit een groeiend aantal gerespecteerde culturele iconen zich aan bij een boycotbeweging ter ondersteuning van Palestina.

"Sinds de aanval in 2010 op het door Turken aangevoerde konvooi naar Gaza in internationale wateren, heb ik mijn agent opdracht gegeven om de rechten van mijn romans niet te verkopen aan Israëlische uitgevers."

Iain Banks, schrijver

"We zijn gevraagd om in Israël te spelen en we hebben geweigerd. Ik denk dat de beste aanpak is om een regering die vastberaden een zeer vernietigende politiek uitvoert te boycotten."

Robert del Naja, Massive Attack

"Ik kan niet komen, ik wil niet komen, ik kom niet.""

Mike Leigh, Filmregisseur

In 2004 riep een verbond van Palestijnse organisaties, PACBI (Palestinian Campaign for the Academic and Cultural Boycott of Israel), 'mensen met een geweten' op 'de morele verantwoordelijkheid op zich te nemen om onrecht te bestrijden' door Israëlische academische en culturele instellingen te boycotten. Het jaar daarop werd dit verbreed tot een oproep tot algemene Boycot, Desinvestering en Sancties (BDS). De wereldwijde BDS campagne roept op tot actie tegen Israël tot het volledig voldoet aan het internationaal recht. Dat betekent dat Israël:

- Zich moet terugtrekken uit al het gebied dat het sinds 1967 bezet heeft, inclusief Oost Jeruzalem, en alle illegale nederzettingen moet verwijderen.
- Moet voldoen aan de resoluties van de Verenigde Naties over herstel van de rechten van Palestijnse vluchtelingen.
- Het systeem van discriminerende wetten en praktijken dat van kracht is binnen de grenzen van voor 1967, moet ontmantelen.

De Palestijnse oproep tot boycot richt zijn pijlen niet op individuele artiesten vanwege hun nationaliteit, hun geloof of de inhoud van hun kunst. Het richt zich op de banden van de cultuur met de Israëlische staat. Dit boekje analyseert wat het is aan Israëlische handelen dat een boycot zowel noodzakelijk als moreel juist maakt. Het bekijkt de rol van cultuur bij het Israëlische politieke project en wil laten zien hoe een culturele boycot kan helpen bij het beëindigen van de Israëlische cultuur van straffeloosheid en de Palestijnse vrijheid kan bevorderen.

Veel mensen strijkt een culturele boycot tegen de haren in. Dit boekje geeft ook antwoorden op vragen die vaak gesteld worden over een culturele boycot van Israël: bijvoorbeeld of het niet de vrijheid van meningsuiting beperkt, de culturele dialoog belemmert of zelfs antisemitisch zou zijn.

Verdwijnend Palestina

WAAROM ISRAEL?

Jaren lang waren er twee steunpilaren voor de vrijwel automatische steun voor Israël in westerse democratische landen en hun bevolkingen. Eén daarvan was de verschrikking van de Holocaust; de andere was het idee dat Israël een klein, zwak land was dat op wonderbaarlijke wijze overleefde terwijl het omsingeld was door grotere en onverzoenlijke vijandige landen geregeerd door dictators. Die tijd is voorbij.

Er is behalve Israël geen ander land in de westerse wereld waarvan de internationale gemeenschap bereid is geweest om vijf decennia staatsterreur te tolereren.^{IV}

Avraham Burg, voormalig voorzitter van de Knesset en voormalig voorzitter van het Joods Agentschap

De schaal van het onrecht dat de Palestijnen door Israël wordt aangedaan, kan niet meer ontkend worden. De herhaaldelijke moorddadige aanvallen op de belegerde Gazastrook zijn slechts de meest openlijke manifestatie van dat beleid. Dieper liggen de etnische zuivering, illegale kolonisatie, racisme, martelingen, gevangen houden van kinderen, het ontkennen van soevereiniteit. De Israëlische academicus Baruch Kimmerling beschrijft dit scala aan onderdrukking als politicide, 'een proces met als ultiem doel de ontmanteling van het Palestijnse volk als legitieme sociale, politieke en economische eenheid.^V

Critici van de boycot wijzen er op dat China Tibet bezet en daar miljoenen van haar burgers heeft gevestigd; de Verenigde Staten zijn gebouwd op de onteigening en afslachting van oorspronkelijke indiaanse bewoners, het Oezbeekse regime houdt zichzelf in stand middels systematisch gebruik van barbaarse martelingen enzovoorts - dus waarom wordt Israël eruit gepikt?

Het eerste antwoord is dat we in het geval van Palestina een oproep tot boycot hebben van degenen die onder onderdrukking lijden. PACBI vertelt ons: 'het boycotten van Israëlische academische en culturele instellingen is een dringend noodzakelijke vorm van druk op Israël die ervoor kan zorgen dat het land het internationaal recht en de vereisten voor een rechtvaardige vrede gaat naleven'. De Palestijnse samenleving heeft gekozen voor deze geweldloze strategie om druk uit te oefenen op de machtingen en degenen die boven de wet staan (*).

Voor dit gebruik van boycot bestaat een aantal succesvolle precedënten, met name de

(*) Bedoeld wordt de oproep van 170 Palestijnse maatschappelijke organisaties tot Boycot, Desinvesteren en Sancties van 2005

decennialange boycot van de blanke regering van Zuid Afrika die een cruciale bijdrage leverde aan de instorting van de Apartheid.

Afwezigheid van internationale sancties Het tweede antwoord is dat Israël overeind wordt gehouden door de steun van onze eigen Westerse regeringen en veel van onze bedrijven en instellingen, waardoor we zowel de verantwoordelijkheid als de mogelijkheid hebben om die steun in te trekken. Er zijn veel landen op de wereld die gestraft worden door, een deel van, de internationale gemeenschap wegens het breken van internationale normen. Israël zit daar niet bij.

**"ER IS BEHALVE ISRAËL GEEN ANDER
LAND IN DE WESTERSE WERELD
WAARVAN DE INTERNATIONELE
GEMEENSCHAP BEREID IS GEWEEST
VIJF DECENNIA STAATSTERREUR TE
TOLEREREN"**

- AVRAHAM BURG

Op het moment van dit schrijven zijn de internationale tegoeden van Syrië bevroren, zijn er embargo's tegen Zimbabwe op internationale leningen en wapenimport en hebben de VS en EU een batterij sancties opgelegd aan Russische individuen en bedrijven.

Maar voor Israël geldt het tegendeel. Het pleegt oorlogsmisdaden en schendt elk principe van de mensenrechten en in ruil daarvoor wordt het beloond. Sinds 1948 heeft Israël bijna \$234 miljard in Amerikaans belastinggeld ontvangen.

In februari 2014 zei Amnesty International dat Israël 'totaal gebrek aan respect voor mensenlevens' vertoonde door het neerschieten en doden van tientallen ongewapende burgers, waaronder kinderen, in de bezette Palestijnse gebieden in de voorafgaande drie jaar^{VI}. In juli en augustus 2014 doodde Israël meer dan tweeduizend Gazanen (waarvan slechts zo'n 276 leden waren van gewapende groepen), maakte

meer dan 11.000 gewonden en vermorzelde de huizen van honderdduizenden tot puinhopen - maar de Amerikaanse steun gaat gewoon door. De Amerikaanse regering vulde zelfs, terwijl ze het aantal burgerslachtoffers betreurde, de Israëlische munitie aan tijdens de slachting in 2014.

Onze regeringen maken het Israëlische wangedrag mogelijk. De bilaterale handel tussen Nederland en Israël bedroeg 3,4 miljard in 2015 en groeit nog steeds.. De Europese Unie nam in 2013 een richtlijn aan dat geen Europese subsidies mogen worden uitgegeven aan activiteiten in de bezette Palestijnse gebieden^{VII}. Maar de impact daarvan is minimaal vergeleken met dat van het breed opgezette EU-Israël Associatieverdrag, getekend in 1995, dat nog steeds van kracht is. Israël is de facto een EU-lid.

Als het diplomatieke verdedigingssysteem opgericht door onze regeringen^{VIII} niet bestaan had, waren er al decennia geleden door de VN gesteunde sancties tegen Israël geweest.

Boycot is een manier om dit verdedigingssysteem te ontmantelen - om druk uit te oefenen op onze regeringen om een eind te maken aan de politiek die Israëlische straf-feloosheid garandeert.

Waarom een culturele boycot? Decennia van business-as-usual culturele uitwisseling met door de Israëlische staat gesteunde instellingen hebben geen vooruitgang opgeleverd in de richting van rechten en rechtvaardigheid voor de Palestijnen, zoals het belegerde volk van Gaza kan bevestigen. Cultuur, in de context van de Israëlische bezetting, heeft niet gezorgd voor het 'bouwen van bruggen', maar heeft gediend als een dekmantel voor de misdaden van de staat. Culturele import en export zijn een cruciaal onderdeel van het 'Brand Israel' programma: een strategie gericht op het toedekken van de barbaarsheid van de etnische zuiveringen en settlerkolonialisme met een vernis van beschaafde verfijndheid (dit wordt meer gedetailleerd besproken in Paragraaf 3).

Elke weerstand tegen deze strategie van cultureel witwassen heeft een belangrijk effect. De weigering door culturele iconen als Iain Banks, de muzikanten Elvis Costello en Nigel Kennedy en natuurkundige en schrijver Stephen Hawking, hebben niet alleen geleid tot columns in Israël, maar ook tot debat op hoog niveau in de Israëlische inlichtingendiensten, regering en zakenwereld, over het tegengaan van wat zij zien als een serieuze uitdaging van het Israëlische verhaal in het buitenland. Voor Israël is cultuur nooit onpolitiek.

Verklaring van Elvis Costello, musicus:

"Het is pas na uitgebreide overdenking dat ik onlangs tot het besluit ben gekomen dat ik mij moet terugtrekken uit de twee optredens die in Israël gepland staan. Het komt voor dat alleen het feit dat je naam is toegevoegd aan een concertagenda, kan worden opgevat als een politieke daad die meer weerklinkt dan alles wat er gezongen wordt en waardoor kan worden aangenomen dat je niet geeft om het lijden van onschuldigen.

Ik moet er van uitgaan dat in het publiek voor de aankomende concerten veel mensen zouden zijn die vragen stellen bij het beleid van hun regering wat betreft nederzettingen en de omstandigheden betreuren waaronder intimidatie en vernering tegen Palestijnse burgers plaatsvinden in de naam van nationale veiligheid. Ik hoop dat men begrijpt dat ik deze beslissing niet zomaar neem of dat ik me onder elke vlag schaar, of dat het er een is waarbij ik denk dat ik een unieke of onvergankelijke waarheid in pacht heb.

Het is een kwestie van instinct en geweten.^{IX}"

Elvis Costello, musicus, mei 2010

2

PALESTIJNSE CULTUUR ONTKEND

VAARWEL, MIJN BIBLIOTHEEK! VAARWEL, HET HUIS DER WAARHEID, HET VERBLIJF DER FILOSOFEN... HOEVEEL SLAPELOZE NACHTEN HEB IK DAAR DOORGEBRACHT, LEZEND EN SCHRIJVEND, DE NACHT STIL, DE MENSEN IN SLAAP... DAG, MIJN BOEKEN!^X

De eigenaar van deze bibliotheek, Khalil Sakakini, een baanbrekende Palestijnse schoolmeester, vrijdenker en schrijver, was één van de ruwweg 750.000 Palestijnen die vluchtten of in ballingschap werden gedreven door de Israëlische strijdkrachten in 1947/48 en niet mochten terugkeren. Sakakini heeft zijn huis en zijn boeken nooit meer teruggezien. Zijn bibliotheek trof een soortgelijk lot: een deel ervan bleef behouden in de Nationale Bibliotheek van de nieuwe Israëlische staat, gecatalogiseerd als 'AE' - afwezige eigenaar - en een deel ervan werd tot pulp gemalen.

De Israëlische onderzoeker Gish Amist, die de overgebleven boeken van Sakakini en

andere verbannen Palestijnen toevallig tegenkwam in de Nationale Bibliotheek, zegt: "De puinhopen van de Palestijnse cultuur zijn het moment van geboorte van een nieuw Israelisch bewustzijn, niet alleen gebaseerd op het uitwissen van de Palestijnse aanwezigheid, maar ook van hun cultuur.^{XI}"

Na wat de Palestijnen 'de catastrofe' van 1948 - de Nakba - noemen, begon de nieuwe staat Israël met het 'ontarabiseren' van het hele landschap. Naaldbossen en parken werden geplant op de ruïnes van veel van de ongeveer 400 Palestijnse dorpen die met geweld ontvolkt waren. David Ben Gurion, de eerste premier van Israël, benoemde een officiële Namen Commissie om elke stad, dorp, rivier en heuvel te hernoemen.

In zijn woorden:

"Net zoals we de politieke aanspraken op het land van de Arabieren niet erkennen, erkennen we ook niet hun spirituele aanspraken en hun plaatsnamen.^{XII}"

Politiek-geïnspireerde Bijbelse archeologie wordt tot de dag van vandaag nog steeds gebruikt om landroof te rechtvaardigen. In Oost Jeruzalem worden Palestijnse gemeenschappen verdreven om ruimte te maken voor een 'Stad van David' toeristenpark dat een exclusief verhaal promoot van Joodse oorsprong. De term die Israël gebruikt voor dit proces dat steeds sneller gaat is 'Judaïsering'.

Van de bezetting in 1967 tot nu: censuur, sabotage en belegering De onderdrukking van Palestijnse cultuur in de Bezette Gebieden staat nog steeds heel duidelijk op de Israëlische agenda. Toen Israëlische troepen in 2002 Ramallah op de Westelijke

Jordaanoever binnenvielen, plunderden ze het Cultureel Centrum Sakanini. Tot het spoor van vernieling behoorden manuscripten die bezit waren van Mahmoud Darwish, een Israelisch staatsburger, wiens gedichten tot 2012 geweerd werden van de lesprogramma's van Israelische scholen. Darwish zei in 2001: "Ik wou dat ze me gewoon lazen om van mijn poëzie te genieten, niet als vertegenwoordiger van de vijand." Het jaar daarna, na de Israelische plundertocht door het Cultureel Centrum Sakanini, legde hij aan William Dalrymple uit:

"De Israeli's wilden ons de boodschap meegeven dat niemand en niets immuun is - inclusief ons culturele leven. Ik nam de boodschap persoonlijk op. Ik weet dat zij sterk zijn en overal kunnen binnenvallen en iedereen kunnen vermoorden. Maar ze kunnen mijn woorden niet breken of bezetten. Dat is één ding dat ze niet kunnen. Mijn poëzie is de enige manier die ik heb om me tegen hen te verzetten.^{XIII}"

Onder zulke omstandigheden neemt de kunst nieuwe lagen van politieke betekenis aan voor zowel de bezette als de bezetter. Voordat Palestijnen op de Westelijke Jordaanoever naar een andere stad kunnen reizen om schilderijen te bekijken of naar muziek te luisteren, bij een repetitie van een toneelstuk of concert te zijn, of met een voorstelling op tournee te gaan, moeten ze meestal toestemming krijgen van Israël. Dat wordt willekeurig - en vaak - geweigerd.

Culturele uitwisseling, zowel tussen Palestijnse kunstenaars onderling, tussen kunstenaars en publiek, als tussen Palestijnse en internationale kunstenaars, is allesbehalve vrij omdat alle Palestijnen op de Westelijke Jordaanoever en in Gaza onder een belegering leven, elke stap die ze zetten is afhankelijk van de grillen van een Israelische soldaat bij een checkpoint of een bezettingsbureaucraat, en de uitoefening van hun kunst onderhevig aan onderdrukking door een vijandig bezettingsregime.

Bijvoorbeeld:

- In 2009 riepen de Arabische Liga en UNESCO Jeruzalem uit tot Hoofdstad van de Arabische Cultuur van dat jaar. Israël heeft heel Jeruzalem geannexeerd en eist het op als 'eeuwige hoofdstad' van de Joodse staat. Israël verbood dus alle vertoon van cultuur die verband hield met 'Al Quds Hoofdstad van de Arabische Cultuur' festiviteiten. De politie cancelde culturele bijeenkomsten op locaties in heel bezet Oost Jeruzalem en arresteerde 20 organisatoren en medewerkers van het festival.^{XIV}
- Op 20 juni 2012 stond het Ramallah Orchestra op het punt een concert te geven in de St. Annakerk in Oost Jeruzalem, georganiseerd met hulp van het Franse consulaat. Maar leden van het orkest die op de Westelijke Jordaanoever woonden, werden pasjes om bezet Oost Jeruzalem binnen

te gaan geweigerd. In plaats van de Eroica Symfonie, die de organisatoren wilden spelen, waren er slechts genoeg muzikanten om kamermuziek te spelen.

- Khamis Abu Shaaban opende de boekenwinkel Al-Hashimia in Gaza in 1942. Zeventig jaar later, op 91-jarige leeftijd, vertelde hij journalisten hoe de import van boeken, kranten en tijdschriften vrijwel volledig was afgesloten sinds 2007 toen Israels blokkade begon: "In alle decennia die ik heb meegeemaakt, heb ik niet zoveel pijn en verdriet gehad als tijdens deze periode... Ik kom nog steeds elke dag naar de boekenwinkel en blijf tot 2 uur 's middags."^{XV}
- Mohammad Bakri, een Palestijns acteur die Israelisch staatsburger is, maakte *Jenin, Jenin*, een documentaire over de inval van het Israelische leger in het vluchtelingenkamp van Jenin in 2002 en het bloedbad dat het daar aanrichtte. De Israelische filmkeuringsraad verbood de film.

Bakri vocht dat aan en won bij het Hooggerechtshof. Daarop klaagden vijf Israelische soldaten hem aan wegens smaad, hoewel ze niet in de film voorkomen. Ze verloren de zaak op technische gronden. Vijf jaar nadat Bakri de film voltooide, riep de militaire advocaat-generaal op tot een smaadprocedure namens het Israelische leger. Bakri wordt nog steeds gehinderd in het uitoefenen van zijn beroep door rechtse groeperingen. In 2011 sloot de Hebreeuwse Universiteit de elektriciteit af van de ruimte waar een studentengroep *Jenin, Jenin* vertoonde in aanwezigheid van Bakri en werden de

studenten ontboden om voor een tuchtcollege te verschijnen.^{XVI}

Deze verhalen zijn nauwelijks een begin van een beschrijving van de wrede kleingeestigheid waaraan Palestijnse kunstenaars en muzikanten blootstaan - studio's vernield, violen kapotgeslagen, repetities gemist, camera's gebroken, koren gearresteerd, dansers aangehouden bij checkpoints tot lang nadat de voorstelling beëindigd is. Maar in ieder geval worden kunstenaars, tot nu toe, niet gearresteerd voor het gebruiken van de kleuren van de Palestijnse vlag, zoals gebeurde tijdens de eerste intifada (of opstand). "Je kon geen klapproos schilderen", aldus kunstenaar Vera Tamari. "Je werd gevangengezet voor het schilderen van een watermeloen!" Tamari maakte een installatie van de auto's van de burgerbevolking in Ramallah die in 2002 door Israelische tanks werden verpletterd:

We hielden een groot feest om de expositie te openen - le tout Ramallah - en gingen om middernacht naar huis. Om vier uur die ochtend vielen de Israeli's weer binnen... en reden over de expositie, telkens heen en weer, waarbij ze het aan gruzelementen sloegen. En daarna bombardeerden ze het om het helemaal compleet te maken. En uiteindelijk stapten ze uit en pisten ze op het wrak. Ik heb het helemaal op video opgenomen en vond het prachtig - natuurlijk. Ik ben altijd een groot bewonderaar geweest van Duchamp.^{XVII}

Mijn naam is Abdelfattah Abusrour. Ik ben de directeur van de Alrowwad cultuur en theatertraining vereniging, die ik met een groep vrienden in 1998 opgericht heb in het Aida vluchtelingenkamp in Bethlehem, Bezet Palestina, waar ik geboren ben, om een veilige plek te creëren voor schone expressie, een filosofie die ik schoon verzet noem tegen de lelijkheid en het geweld van de bezetting - en om onze kinderen en jongeren te helpen hun potentieel als veranderaars te zien, zonder dat ze daarvoor een geweer hoeven op te pakken en iedereen neer te schieten... In mei 2002 werd het Alrowwad Theatercentrum verwoest door het Israelische leger. Ze vernielden onze videocamera's en computers en leegden overal in de ruimte tubes olieverf en acrylverf. Tijdens onze tournees op de Westelijke Jordaanoever verboden veel checkpoints ons de doorgang met onze theater- en dansshows en onze tourbus. We wachtten uren, soms zonder dat we toestemming kregen om naar het zuiden, naar Hebron, te mogen of naar het noorden. Tot Gaza, Oost Jeruzalem of Palestina van 1948 wordt geen toegang gegeven.

Theater en kunst gaan over het geven van een stem aan diegenen die niet gehoord worden en het verdedigen van wat wij geloven dat goed en rechtvaardig is... Daarom boycot ik als artiest en als theaterbeoefenaar elke relatie met Israelische artiesten, academici of politici... Dat is niet tegen joden gericht... Deze boycot is

gericht tegen een Apartheidssysteem van bezetting en discriminatie en tegen allen die daar deel van uitmaken en ertegen geen actie ondernemen. Onrecht is onrecht en bezetting is bezetting en degenen die het steunen, of doen alsof het normaal is, zijn medeplichtig.^{XXVIII}

Abdelfattah Abusrour, Aida vluchtelingenkamp, 2013

3

ISRAELS CULTURELE OORLOG: POLITIEK MET ANDERE MIDDELEN

Wij zien cultuur als een propagandamiddel van de eerste orde en ik maak geen onderscheid tussen propaganda en cultuur.^{XXIX}

Nissam Ben-Sheetrit, Israelisch Ministerie van Buitenlandse Zaken 2005

Het is belangrijker voor Israel om aantrekkelijk te zijn dan gelijk te hebben.^{XX}

Ido Aharoni, Israelisch Ministerie van Buitenlandse Zaken, 2008

We zullen bekende schrijvers naar het buitenland sturen, plus theatergezelschappen en exposities. Op die manier laat je Israels mooiere gezicht zien, zodat we niet uitsluitend worden bekeken in de context van oorlog.^{XXI}

Arye Mekel, Israelisch Ministerie van Buitenlandse Zaken, 2009

In oktober 2006 namen het Israelische Ministerie van Buitenlandse Zaken, het Ministerie van Algemene Zaken en het Ministerie van Financiën het werk over van een Amerikaanse groep die zichzelf 'Brand Israel Group' noemden, om een 'veelomvattende strategie voor het beheer van het imago van de natie' te plannen. 'De media laten altijd mannen met geweren zien', klaagde Saar Friedmann, één van de vele public relations- en merkagentschapmensen die in de loop der tijd werden aangeworven.^{XXII} De rebranding van Israel is nog steeds een obsessie voor het Ministerie van Buitenlandse Zaken, al zijn de herhaaldelijke herlanceringen tot nog toe niet geslaagd. 'De donkere kant van het verhaal gaat niet weg', aldus de Amerikaanse academicus Stephen M. Walt.^{XXIII}

Een belangrijke strategie bij de rebranding is om muzikanten, filmmakers en andere culturele professionals een fonkelend scherm te laten leveren, waarachter de dagelijkse wredeheden van de bezetting en onteigening minder zichtbaar zouden moeten

zijn.

In 2008 publiceerde de Israelische dichter Yitzhak Laor een kopie van het contract dat Israelische kunstenaars die met subsidie van het Ministerie van Buitenlandse Zaken op tournee gingen, toen inmiddels moesten tekenen. Het contract was tussen de Israelische kunstenaar of gezelschap ('de dienstverlener') en de staat Israel, via de Afdeling voor Culturele en Wetenschappelijke Zaken. De termen ervan zijn expliciet over de promotievereisten die de regering verbindt aan subsidie voor buitenlandse tournees:

De dienstverlener is zich ervan bewust dat het doel van de dienst die van hem verwacht wordt, is het promoten van de beleidsbelangen van de staat Israel via cultuur en kunst, inclusief het scheppen van een positief imago voor Israel.

En toch moest deze relatie geheim blijven:

De dienstverlener zal zichzelf niet presenteren als agent, afgevaardigde en/of vertegenwoordiger van het Ministerie.^{XXIV}

Dat Israelische regeringen subsidies geven voor tournees en het promoten van Israel is een belangrijke kwestie voor de boycotbeweging. Omar Barghouti, een oprichter van PACBI, vertelde bezoekers in Ramallah in 2013 dat de beweging absoluut geen probleem heeft met kunstenaars die geld van de staat aannemen om hun werk in Israel te maken - "dat is jullie recht als belastingbetalers", vond hij. Maar de beweging onderneemt wel actie tegen gezelschappen en kunstenaars die subsidie aannemen van het Ministerie van Buitenlandse Zaken om naar het buitenland te gaan - want dat, aldus Barghouti, "is propaganda".^{XXV}

Cultuur die bezetting vastspijkt Cultuur heeft een binnenlandse politieke functie. In het buitenland wordt het gebruikt om een vervormd beeld van het land te 'verkopen' en om af te leiden van de beklemmende werkelijkheid. Maar binnenlands wordt het gebruikt, met opzet en bewust, als een cruciaal onderdeel van het project van langdurige bezetting.

In de illegale nederzettingen in de bezette Palestijnse gebieden bouwt Israël niet alleen checkpoints en surveillancepunten, maar ook scholen, universiteiten en culturele centra. Neem bijvoorbeeld Ariel, een illegale kolonie op de Westelijke Jordaanoever met ongeveer 25.000 kolonisten (en een bloeiende onroerend goed markt). Premier Netanyahu bezocht Ariel in 2010 en plantte er een boom als symbool van de bestendigheid van de bezetting. Later dat jaar werd het cultureel centrum van Ariel geopend en besloten de twee leidende theatergezelschappen van Israël, Habima en Cameri, het centrum aan hun tourneeschema's toe te voegen. De Israëlische journalist Gideon Levy merkte op: "In het hart van een illegale nederzetting gebouwd op een stuk gestolen grond" voeren de gezelschappen stukken op "zodat kolonisten aangenaam kunnen verpozen, omringd door mensen die van al hun rechten beroofd zijn."^{XXVI}

Het feit dat het Cameri Theater door op te treden in Ariel heeft besloten de brute kolonisatie te steunen, heeft ons ervan bewust gemaakt dat als wij naar jullie theater zouden komen, het er op zou lijken dat wij die brute acties steunen.

Dit dwingt ons ertoe jullie uitnodiging om in jullie theater op te treden af te slaan. Die beslissing is geheel aan ons... het is onze vrije keuze. We weten dat er velen onder jullie en in jullie land zijn die onze houding delen en zij zijn het die wij willen steunen, naast het Palestijnse volk.^{XXVII}

Peter Brook, theaterdirecteur september 2012

4

NIET OPTREDEN IN ISRAËL

Ik heb altijd een rotsvast geloof gehad in kunst als een uniek podium voor publiek debat. Gezien de politieke situatie in Israël ben ik voor het eerst gedwongen mezelf af te vragen of stilte soms niet de sterkste boodschap is... Als ik ervoor kies om mijn show in Tel Aviv af te zeggen, komt dat omdat de dialoog gefaald heeft. Het is zelfs decennialang misbruikt. Praten over vrede heeft gediend als een sluier... die het beleg van Gaza, de fragmentatie van de Westelijke Jordaanoever en de

discriminatie van Arabisch-Israëlische burgers verhult... Stilte is het luidste lied dat ik kan zingen.^{XXVIII}

Moddi, musicus, januari 2014

Een uitnodiging aannemen om in Israël op te treden is niet politiek neutraal. Kunst is de etalage van vooruitstrevende moderne staten – een teken van beschaafde, progressieve en democratische waarden. Israël wil die waarden claimen en evenementen en festivals volproppen met buitenlandse artiesten. Elk van die bezoeken wordt openlijk gevierd als een overwinning op de boycotbeweging en als bewijs van morele steun aan Israël.

Maar de laatste paar jaar worden musici en acteurs die aankondigen dat ze van plan zijn in Israël op te treden, steeds vaker aangesproken door activisten uit de hele wereld die sociale media campagnes starten om hen op te roepen af te zeggen. De Amerikaanse zangeres Macy Gray verwierp de boycotoproep, maar kreeg spijt van haar besluit; in 2011 zei Gray op Twitter: "Ik heb een reality check gedaan en stelde dat ik er zeker niet gespeeld had als ik zelfs alleen het weinige geweten had wat ik nu weet."^{XXIX}

Een online campagne die veel aandacht kreeg, leidde tot het afzeggen door de Amerikaanse punkmuzikanten Jello Biafra and the Guantanamo School of Medicine van hun geplande optreden in 2011. Biafra zei:

Ik ga niet optreden in Israël, tenzij het een pro-mensenrechten, anti-bezettingsevenement is dat niet ingaat tegen de geest van de boycot.^{XXX}

Literaire prijzenindustrie Israël heeft veel literaire festivals en de gevestigde orde daar is happig op het uitnodigen van buitenlandse schrijvers en kent ze regelmatig gulle prijzen toe. Dit zijn schrijvers die vaak sterk liberale achtergronden hebben en waarvan de aanwezigheid nog meer bruikbaar is voor een land waarvan de reputatie van onderdrukking permanent in de schijnwerpers staat.

De Britse schrijver Ian McEwan, die in 2011 de Jerusalem Prize aannam zei: "Ik denk dat je altijd onderscheid moet maken tussen een samenleving en zijn regering. Het is de boekenmarkt van Jeruzalem, niet het Israëlische Ministerie van Buitenlandse Zaken dat deze prijs uitdeelt. Ik wil mensen oproepen dat verschil te maken – het gaat over literatuur."^{XXXI}

Maar in Israël staan de meeste organen die literatuurprijzen uitdelen niet los van de politiek - ze zijn medeplichtig aan het beleid van de Israëlische regering. Toen McEwan naar Israël ging om zijn prijs op te halen, werd hij eerst gefotografeerd in Jeruzalem

in de buurt Sheikh Jarrah, waar Palestijnse families uit hun huizen worden gezet om plaats te maken voor Israelische kolonisten. Maar later ontving hij zijn prijs - en schudde hij de handen - van de bedenkers van hetzelfde beleid waartegen hij protesteerde, de openlijk racistische burgemeester van Jeruzalem, Nir Barkat en de toenmalige president van Israel, Shimon Peres.

De Israelische actiegroepen Boycott from Within en Sheikh Jarrah Solidarity bekritiseerden de acties van McEwan. Hun verklaring luidde:

Vooraanstaande wetenschappers als Judith Butler en Naomi Klein hebben Sheikh Jarrah en andere delen van Israels achtertuin bezocht zonder degenen die verantwoordelijk zijn voor de bezettings- en apartheidsmisdaden die daar gepleegd worden te legitimeren. Door de Jerusalem Prize aan te nemen, laat McEwan toe dat de aanstichters van die misdaden, zoals Nir Barkat, de schaamteloze leugen kunnen rondbazuinen dat ze 'tolerantie promoten, hier in Jeruzalem, een open stad.'

In mei 2010 namen Amitav Ghosh en Margaret Atwood de Dan Davidprijs van \$1 miljoen aan van de Israelische president Shimon Peres, ondanks vele oproepen aan hen om dat niet te doen.^{xxxiii} Ghosh schreef: "Deze prijs wordt uitgereikt door een universiteit samen met een particuliere stichting: hij wordt niet uitgereikt door de staat Israel." Maar de Universiteit van Tel Aviv (TAU) waar de Dan David stichting gebaseerd is, is

gebouwd op de puinhopen van het Palestijnse dorp Shaikh Muwannis, dat in 1948 verwoest werd. De universiteit gaat praat op haar banden met het Israelische leger. Het TAU jaarverslag van 2008-09 bazuinert rond dat ze 50 projecten ondersteunden voor het leger en de defensie-industrie. De toenmalige rector Zvi Galil stelde: "Ikzelf ben diep onder de indruk van de reikwijdte en wetenschappelijke creativiteit van het werk dat hier aan de TAU achter de schermen wordt gedaan om de militaire voorsprong van het land te vergroten." In juli 2014, terwijl het bloedbad en de verwoesting in Gaza toenam, schreef de TAU een brief aan het personeel waarin stond dat de TAU 'de veiligheidsdiensten omarmt en versterkt' en dreigden ze met disciplinaire maatregelen tegen personeel en studenten die via sociale media kritiek lieten horen.^{xxxiii}

Ik ben zojuist uitgenodigd in Israel als eregast van het Haifa International Film Festival. Ik zal nu niet naar Israel gaan. Ik ga naar Israel als de muren vallen. Ik ga naar Israel als de bezetting verdwenen is. Ik ga naar Israel als de staat er niet één godsdienst bevoordeelt boven een andere. Ik ga naar Israel als de Apartheid afgelopen is.^{xxxiv}

Mira Nair, filmregisseur, juli 2013

In 2014 ondertekenden 70 Nederlandse kunstenaars een verklaring tot culturele boycot van Israel. De tot heden nog niet gepubliceerde lijst is groeiende.

In 2017 werd deze verklaring opgenomen op de website van docP als:

"Wij, Nederlandse kunstenaars, steunen de Palestijnse strijd voor vrijheid, rechtvaardigheid en gelijkheid.

Wij steunen de oproep van 2004 van Palestijnse filmmakers, schrijvers, NGO's en kunstenaars tot een culturele boycot van Israël.

Wij, noch onze werken gaan naar Israël. Ook accepteren wij geen uitnodigingen of financiering door instellingen die samenwerken met de Israëlische overheid, totdat die overheid voldoet aan internationaal recht en de universele beginselen van de mensenrechten.

Hiermee maken wij onze afschuw duidelijk voor het aanhoudende en grove Israëlische geweld tegen Palestijnen, de roof van hun land en de vernieling van hun cultuur.

Bij deze sluit ik me aan bij de culturele boycot van Israël en roep anderen op dat ook te doen."

Nederlandse kunstenaars roepen op tot culturele boycot van Israel

<http://www.docp.nl/?s=kunstenaarsoproep&x=0&y=0>

ISRAEL IN HET BUITENLAND: DE WIND VAN VOREN

Ik vind niet dat een staat die een bezetting handhaaft en elke dag misdaden pleegt tegen burgers, het verdient om uitgenodigd te worden voor een cultureel evenement. Dat wil zeggen: het is anti-cultureel, het is een barbaarse daad die op de meest cynische manier vermomd is als cultuur. Het verkondigt steun aan Israël en houdt de bezetting in stand.^{xxxv}

Aharon Shabtai, Israelische dichter, februari 2008

Door de schaal en intensiteit van het Brand Israel project zijn de belangrijkste culturele ambassadeurs ervan doelwitten geworden voor politieke protesten. Elke keer dat gedaan wordt alsof Israël een land is dat 'business as usual' met de rest van de wereld verdient, heeft geleid tot een overvloed aan argumenten en debat tussen acteurs, commentatoren en publiek. Die acties vinden overal ter wereld plaats, een krachtig antwoord op een versie van cultuur waarin de choreograaf en de politicus, het stokje van de dirigent en het geweer van de soldaat, zelden ver van elkaar af zijn.

Dans Het Israelische dansgezelschap Batsheva Dance werd in januari 2015 onthaald door een grote groep demonstranten. De deelnemers organiseerden op straat een alternatieve voorstelling met traditionele Palestijnse Dabka-dans, en deelden flyers uit onder het publiek.

De organisatoren deden een beroep op de Amsterdamse Schouwburg en de Israëlische Batsheva dansgroep om de optredens in Amsterdam niet door te laten gaan. Batsheva leent zich voor het 'Brand Israël' programma, dat als doel heeft een positief beeld van Israël te scheppen waardoor het beeld van het agressieve Israël wordt geneutraliseerd. De Israëlische organisatie Boycott from Within steunt de Nederlandse actie met de oproep: 'Sharing cultural values starts with sharing human values'. Ook elders in de wereld zijn protestacties tegen Batsheva gevoerd.

Het Diensten en Onderzoek Centrum Palestina (docP) heeft Batsheva Dance opgeroepen niet langer bij te dragen aan de promotiecampagne voor Israël, maar zich in te zetten voor gelijke rechten voor Palestijnen en joden in de bezette gebieden en rechtsherstel voor de Palestijnse vluchtelingen.

Klassieke muziek In de jaren 70 werden optredens van het Rode Legerkoor en het Bolshoi Ballet verstoord door activisten voor joden in de USSR. Die activisten hadden er geen moeite mee de veronderstelde grens tussen cultuur en politiek te overschrijden die tegenstanders van de Israëlboycot nu zo fel verdedigen. Het was een ander verhaal toen BDS-aanhangers een herschreven versie van Ode aan de vreugde van Beethoven zongen tijdens een Prom concert door het Israelisch Philharmonisch Orkest (IPO) in Londen in september 2011 en slogans riepen voor het begin van de tweede helft. De BBC onderbrak de live-uitzending – voor het eerst in de 75 jaar dat de Proms bestonden.^{xxxvi} Deze onbedoelde versterking van de BDS actie binnen het concertgebouw genereerde een wereldwijde storm van publiciteit en polemisch commentaar.

De BDS activisten richtten hun pijlen niet op Israelische muziek; ze wezen op de banden tussen het IPO en de Israelische staat. Want de geschiedenis van het IPO is vervlochten met die van de Israelische veroveringen, ze vierden de triomfen van het leger, van de verovering van Beersheva in 1949 tot de inname van Jeruzalem in 1967.

Ten tijde van de protesten juichte de webpagina van het orkest over hun 'speciale concerten voor Israelische soldaten' in wat ze 'hun voorposten' noemden – in de illegale nederzettingen. Het IPO heeft, volgens hun dirigent Zubin Mehta, vaak 'gediend als ambassadeur voor Israël'.^{xxxvii}

Een nationaal theater In september 2014 demonstreerden Nederlandse activisten voor De Doelenzaal in Amsterdam negen dagen lang tegen de culturele promotieweek "Spot on Israel". Dit festival vond plaats vlak na Israels collectieve geweldscampagne jegens burgers van Gaza en de Westelijke Jordaanoever waarbij meer dan 2000 doden vielen.

Gesponsord door de Israelische Ambassade had de Stichting Rainbow een heel Israel-feestweekend georganiseerd met Israelische entertainment, workshops, masterclasses, debat en diner. Ook verzorgde Spot on Israel een speeddate waarbij Israelische en Nederlandse theatermakers elkaar konden benaderen voor samenwerking.

Onder het motto "Spot niet met de Palestijnen, cancel Spot on Israel" heeft het Diensten en Onderzoek Centrum Palestina (docP) er bij het Internationaal Danstheater op aangedrongen om de Israelische promo-event te cancellen. Dit gebeurde echter niet.

Lia Koenig was de hoofdgast van het festival. Demonstranten verstoorden haar optreden door met een Palestijnse vlag te zwaaien en 'Free Palestine!' en 'Boycot Israël!' te scanderen. Negen demonstranten werden gearresteerd. De organisatoren van de actie verklaarden dat Israël in het zonnetje werd gezet met een amusementsprogramma dat tot doel leek te hebben Amsterdammers de beelden van "Ground Zero" in Gaza te doen vergeten. Alle demonstranten werden de dag daarop vrij gelaten.

Op welk probleem wilden de demonstranten de aandacht vestigen? De actie tegen Spot on Israel was enerzijds een actie tegen de door de Israelische overheid gesponsorde campagne die cultuur inzet als PR middel. Anderzijds wilde het de aandacht erop vestigen dat het Habima theater zich voor zijn buitenlandse tournees laat sponsoren door de Israelische overheid, evenals het hele Spot on Israel evenement. Het Habima theater treedt bovendien regelmatig op in Israelische illegale nederzettingen. Daarmee geeft het aan lak te hebben aan de illegaliteit van die nederzettingen. Financiële overwegingen spelen daarbij mogelijk een rol, want een aanzienlijk deel van de inkomsten van het Habima Theater is afkomstig van de overheid. Aangezien de overheid het maken van onderscheid tussen Israel en zijn illegale nederzettingen verbiedt zou Habima zijn subsidie kwijtraken als het weigerde in de nederzettingen op te treden.

De uit voortkomende publieke discussie zette de kwestie Palestina voluit op het toneel voor het theaterpubliek en het bredere publiek. Het protest tegen Habima sloeg de dialoog niet dood, zoals sommige critici beweren dat dit doet. In plaats daarvan opende

het de ogen van mensen voor zowel de onderdrukking van de Palestijnse cultuur, als de Israelische pogingen om cultuur als rookgordijn te gebruiken om de onderdrukking te verhullen. Als reactie op de protestactie tegen Lia Koenigs komst organiseerde debatcentrum de Balie in september 2015 een driedaagse "Culturele conferentie over kunst, politiek en Israel/Palestina". Zo kon daar een discussie ontstaan tussen de Palestijnse kunstenares Nadia en Kristien Hemmerechts naar aanleiding van de uitspraak van Hemmerechts dat een boycot contraproductief is. "Wilt u een boycot of wilt u oorlog!" houdt ze Hemmerechts voor.

De boycot in het algemeen, en de culturele boycot in het bijzonder, hebben geleid tot zich uitbreidende discussies over de hele wereld over de vele Israelische schendingen van Palestijnse rechten. De boycot dient om de muur van stilte en ontkenning te doorbreken die er te lang voor heeft gezorgd dat Israel kan ontsnappen aan de zware kritiek die hun beleid verdient.

Ik kan niet zeggen welk incident het was in die drukke negen dagen, dat mij veranderde in iemand die vindt dat we alle mogelijke middelen, de hele tijd en altijd, moeten gebruiken om de aandacht van de wereld te vestigen op de Israelische Apartheid, want dat is het – op de walgelijke en illegale acties van Israel. De Muur. De nederzettingen...

Was het iets kleins als de arrogantie van de soldaat die de paspoorten opeiste aan

het Qalandia checkpoint; of de hartverscheurende getuigenis van de man in de tent in de woestijn met zijn magere schapen en uitgemergelde geiten in de brandende stenen van de Jordaanvallei wiens huis twee keer gesloopt was en dat had heropgebouwd en zich was blijven verzetten – maar die het nu opgaf en naar het getto van de dichtstbijzijnde stad ging verhuizen omdat de Israeli's om de andere dag de schoolbus tegenhielden en hij het niet kon verdragen dat zijn kinderen beroofd werden van onderwijs?

Of... waren het de kogelgaten in lateien van het Huis van de Poëzie in Ramallah? We moeten alle middelen gebruiken. Inclusief protesteren tegen een dansgezelschap. Inclusief een totale culturele en academische boycot.^{XXXVIII}

Liz Lochhead, Schotse nationale dichter, september 2013

6

REDENEN OM NIET TE BOYCOTTEN?

Begrijpelijkwijls twijfelen veel mensen of ze zich moeten aansluiten bij een culturele boycot van Israël, ofwel omdat het een 'culturele' boycot is, of omdat het om Israël gaat. In deze paragraaf proberen we elke tegenwerping zo overtuigend mogelijk te presenteren en het best mogelijke antwoord erop te geven.

Is een boycot in het algemeen en een culturele boycot in het bijzonder, niet gewoon een vorm van antisemitisme? Critici van de boycot zeggen dat antisemitisme een zeer specifieke vorm van racisme is, en een eeuwenoud fenomeen dat verankerd is in westerse samenlevingen. Geeft de beweging om Israël te boycotten niet een ideaal en ogenschijnlijk legitiem kanaal voor zowel ondergronds en expliciet antisemitisme? De Palestijnse organisaties waarvan de oproep tot boycot de culturele boycotcampagne motiveerde, PACBI en het Nationale Boycot Comité, zijn beide expliciet antiracistisch en maken duidelijk dat joodse mensen geen vertegenwoordigers zijn van de Israelische staat, wat veel zionistische leiders daarover dan ook zeggen. Omar Barghouti, een belangrijke figuur in PACBI, stelde het zo in zijn toespraak tot de Algemene jaarvergadering van de Palestina Solidariteits Campagne in Londen in 2012:

"BDS is een alomvattende beweging die categorisch tegen elke vorm van racisme is, inclusief islamofobie en antisemitisme. Dit is niet onderhandelbaar. We moeten nooit racisten in ons midden toelaten, wat er ook gebeurt."^{XXXIX}

Het is duidelijk dat de bedoeling van beschuldigingen van antisemitisme is om kritiek op Israël af te wenden, critici te intimideren en serieus debat de kop in te drukken. Een van de vele voorbeelden daarvan was het geval van de gerenommeerde Britse academicus op het gebied van antisemitisme, Brian Klug van Oxford. Hij werd in november 2013 uitgenodigd om een toespraak te geven in het Berlijnse Joods Museum, tijdens een conferentie over hedendaags antisemitisme in Europa.

Een dossier met 17 afzonderlijke bijdragen werd gelanceerd, met maximale publiciteit, in een poging om het museum onder druk te zetten om de uitnodiging in te trekken. Wat had Klug misdaan? De beschuldiging dat kritiek op Israël hetzelfde is als antisemitisme analyseren en onderuit gehaald.^{XL}

Er is een behoorlijk substantieel aantal actieve joodse leden in alle pro-boycotgroepen in Europa en andere landen. Deelname door joden aan dat soort organisaties is genoeg om het label 'zelfhatende Jood' opgeplakt te krijgen door degenen die hun opinies willen wegwuiven.

Er is het gevaar dat angst om voor antisemit te worden uitgemaakt oprechte verdedigers van Palestijnse rechten afschrikt, zelfs als ze de doeltreffendheid en de legitimiteit van boycot als taktiek doorzien. Een joodse medestander van de boycot wilde dat soort angst tijdens een controversiële campagne wegnemen, en schreef: 'Mensenrechtenschendingen zijn niet aanvaardbaar alleen omdat joden ze plegen. Dat hele idee ruikt naar een verwrongen omgekeerd antisemitisme.'^{XLI}

Hoe zit het met de Holocaust? Wat critici van de boycot zeggen: we mogen niet de speciale context van de Holocaust vergeten die aan de hele wereld toonde dat er een staat nodig is waar joodse mensen veilig waren.

Niets in het verleden van een volk – zelfs niet de verschrikkingen van de Holocaust – kan worden gebruikt om misdaden tegen een ander volk te rechtvaardigen.

Bovendien verwerpen veel joden het zionistische argument dat de joodse verlossing ligt in afscheiding van de rest van de mensheid. Zij geloven niet dat joden in Israël veiliger zijn dan elders of dat joden in de rest van de wereld veiliger zijn vanwege het bestaan van een exclusivistische joodse staat die in permanente vijandschap verkeert met zijn Arabische burens in het Midden Oosten. In tegendeel, de poging om de overtuigende argumenten van de boycotbeweging te overstemmen met geschreeuw over 'Holocaust' en 'antisemitisme' wakkert vijandigheid tegen joden aan doordat zij alle joden te betreft bij Israëls misdaden.

Zijn mensen die in de cultuur werkzaam zijn wel in een positie om eisen te stellen aan hun Israelische collega's, gezien hun eigen relatie met de Nederlandse staat?

Wat critici van de boycot zeggen: Mensen die in Nederland in de cultuur werkzaam zijn en oproepen tot boycot, nemen zelf geld aan van hun eigen staat, die meewerkte aan de inval in Irak (om maar iets te noemen). Maar ze vertellen culturele festivals in Nederland dat ze geboycot zullen worden tenzij ze geld van de Israelische ambassade afwijzen. Dat is een geval van een dubbele moraal.

Boycots zijn selectief, maar dat wil nog niet zeggen dat ze moreel dubieus zijn. Toen de wereld (langzaam in het begin) toegaf aan de oproep tot boycot van Zuid Afrika tijdens de Apartheid, hanteerde die in bepaalde opzichten een dubbele moraal. Het Zuid-Afrikaanse regime werd geboycot, maar niet de VS die in die tijd bezig was met gewelddadige geheime oorlogen in Latijns Amerika, Afrika en Azië. Was het hypocriet voor een artiest die weigerde in de thuisland-enclave Sun City op te treden, om wel in Las Vegas te spelen? Alleen als je een volledig abstracte visie hanteert over ethiek. In Zuid Afrika riep een beweging van onderdrukten de wereld op om actie te ondernemen om de onderdrukker te isoleren en te verzwakken. Hoe kon een artiest die oproep naast zich neerleggen onder het motto dat de rand en de dollar allebei met bloed bevlekte valuta waren?

Als de eis om 'consequent' te zijn, leidt tot de bewering dat er niets gedaan kan worden tenzij overal iets aan gedaan wordt, dan is het resultaat natuurlijk passiviteit. En dat is, als het over Israel gaat, natuurlijk precies wat de critici willen.

Is Israel niet heel anders dan Zuid Afrika? Wat critici van de boycot zeggen: Iedereen is het ermee eens dat de boycot van Zuid Afrika moreel gerechtvaardigd was, maar Israel is geen Zuid Afrika. Het heeft geen Apartheid. Palestijnen in Israel hebben een stem en sommigen zijn zelfs hoge ambtenaren.

Mensen trekken parallellen tussen Israel en Zuid Afrika omdat ze dit gemeen hebben: het bestaan van een dominante groep, gedefinieerd op raciale gronden, die een machtsmonopolie heeft en dat handhaaft middels op ras gebaseerde wetgeving en gewelddadige handhaving. In 1973 werd het Internationaal Verdrag inzake de betuiging en bestraffing van de misdaad van Apartheid (ICSPCA) aangenomen door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties. Het ICSPCA definieert de misdaad van Apartheid als 'inhumane handelingen die gepleegd worden met als doel het instellen en handhaven van dominantie van een raciale groep... over een andere raciale groep... en hen stelselmatig te onderdrukken'. Meer dan 30 jaar later concludeerde de speciale VN rapporteur voor mensenrechten in de Bezette Palestijnse Gebieden, professor

John Dugard (zelf een Zuid-Afrikaan) dat 'elementen van de Israelische bezetting vormen van kolonialisme en van apartheid bevatten, die in tegenspraak zijn met het internationaal recht'.^{XLII}

In Israel zijn er kleurgecodeerde identiteitsdocumenten en nummerborden, wegen alleen-voor-kolonisten, checkpoints, luchtsurveillance door drones en natuurlijk de Apartheidsmuur – die er allemaal toe dienen om een persoon op de verkeerde plek te identificeren. Stadsplanningsbeheer wordt ingezet om joodse gebieden vrij te houden van Palestijnen, of ze te verwijderen uit gebieden die bedoeld zijn voor joodse expansie. Scholen in Palestijnse gebieden krijgen te weinig geld opdat het onderwijs beneden de maat blijft en de curricula ervoor zorgen dat kinderen niets leren over hun eigen geschiedenis en cultureel erfgoed. De wegen alleen-voor-kolonisten verdelen de Palestijnse Westelijke Jordaanoever in overbevolkte en verarmde Bantoestans.

Er zijn natuurlijk verschillen: een ervan is dat het Israelische hoofddoel altijd heel anders is geweest dan dat van Zuid Afrika – Israel wil van de Palestijnen af, terwijl het Zuid-Afrikaanse Apartheidsregime zwarten wilde behouden voor hun arbeid.

Zal een boycot niet juist de Israelische opstelling verharden? Wat critici van de boycot zeggen: Zelfs als een boycot niet effectief blijkt, dan nog zal het waarschijnlijk door de Israeli's worden gezien als bewijs van de vijandigheid van de wereld, met een antisemitische onderstroom. De waarschijnlijk uitkomst is een nog agressievere houding ten opzichte van vredesonderhandelingen en de Palestijnen.

Er is geen twijfel aan dat de opeenvolgende Israelische regeringen steeds verder

opgeschoven zijn naar rechts. Maar, althans tot voor kort, lieten de peilingen zien dat een aanzienlijke meerderheid van de Israeli's voor een onderhandelde vredesregeling met de Palestijnen was, al twijfelde men eraan dat die ooit zou worden bereikt. Het probleem is dat om vrede te bereiken, de Israeli's flinke materiële concessies zouden moeten doen en dat de Israeli's liever de status quo willen houden dan de offers (in land, macht en identiteit) brengen die nodig zijn om tegemoet te komen aan de Palestijnen en hun redelijke verwachtingen.

De oplossing moet zijn dat de Israeli's zich realiseren dat daden gevolgen hebben. Alleen een boycot zal dat niet bereiken. De boycot is een stap op het pad die leidt tothet terugtrekken van investeringen, een stop op nieuwe investeringen en het opleggen van handels- en andere sancties door landen en internationale instellingen. Elke stap bereidt de weg voor de volgende. Op de middellange termijn kan dat leiden tot een verharding van de opstelling. Dat gebeurde met Zuid Afrika onder Apartheid, maar uiteindelijk bracht de onmogelijkheid om op de internationale financiële markten te lenen en de toenemende isolatie van blank Zuid Afrika zelfs de onverzettelijke Afrikaners naar de onderhandelingstafel. Israeli's en hun regeringen hebben dezelfde prikkels nodig.

Waarom zouden we mensen die in Israel in de culturele sector werken in het harnas jagen?

Wat critici van de boycot zeggen: Mensen die in Israel in de culturele sector werkzaam zijn, zijn meer voor Palestijnse rechten dan de meeste Israeli's. Hun werk daagt vaak de status quo uit. Waarom zouden we hen in het harnas jagen met een boycot?

Er zijn uitgesproken aanhangers van Palestijnse rechten, inclusief het recht op zelfbeschikking, onder mensen die in Israel in de culturele sector werken, net zoals die er zijn in andere sectoren van de Israelische bevolking. Het zijn er echter helaas weinig en diegenen die actief Palestijnse rechten steunen zijn geïsoleerde figuren binnen hun sociale netwerken. Liberale zionisten klagen dan wel over de bezetting maar alleen om de joodse staat te kunnen behouden en de dreiging af te wenden dat ze gedwongen zullen worden om één staat eerlijk te delen met Palestijnen. Neem bijvoorbeeld de bekende en gerenommeerde liberale schrijvers David Grossman, Amos Oz en AB Yehoshua. In eerdere incarnaties waren zij prominente figuren in de Israelische vredesbeweging. In 2008 stonden zij achter de operatie 'Gegoten Lood', de aanval op Gaza waarbij meer dan 1400 mensen gedood werden, inclusief honderden kinderen.

Niettemin is het belangrijk om er op te wijzen dat de culturele boycot niet gericht is tegen individuen. Het is een institutionele boycot, gericht op organen die subsidie krijgen van de Israelische staat voor internationale bezoeken en tournees. Geen van de

belangrijkste Israelische kunstinstellingen heeft zich tot nog toe solidair verklaard met het lijden van de Palestijnen. In een situatie die zo extreem is als die van Israel, waar de dood, onteigening en vernedering plaatsvinden op slechts een paar minuten rijden van de voordeuren van die Israelische kunstenaars, is openlijk stilzwijgen toestemmen.

Waarom een boycot in plaats van steun aan Palestijnse artiesten? Wat critici van de boycot zeggen: Een boycot is zo negatief. Waarom zou je je niet concentreren op positieve steun aan Palestijnse artiesten en andere artiesten aanmoedigen om de situatie zelf in ogenschouw te nemen?

Dit zijn geen twee tegenstrijdige alternatieven. De argumenten voor een culturele boycot zijn overtuigend, vinden wij. En er is niets in de culturele boycot van Israel wat in strijd is met het steunen van de Palestijnse cultuur.

De boycot biedt een actieveld voor mensen die anders misschien niet de middelen hebben om een verschil te maken voor Palestijnse kunst en cultuur. Sommige mensen die in Nederland in de culturele sector werken, kunnen hun positie en netwerken gebruiken om dingen te laten gebeuren. We moeten hopen dat ze ook mogelijkheden bieden om de Palestijnse artistieke creativiteit te ondersteunen die, gezien de context waarin zij opereert, opmerkelijk veerkrachtig is. Artiesten die de Bezette Palestijnse Gebieden bezoeken, krijgen vaak een zeer warm welkom plus scholing over wat het echt betekent om onder een bezetting te leven.

7

WANNEER MOET IK IETS DOEN EN WAAROM?

Iedereen heeft belang bij cultuur en mensenrechten en kan een rol spelen bij de boycot. Maar als je de Palestijnse oproep tot een culturele boycot in principe steunt, wat betekent dat dan in de praktijk?

Het is cruciaal dat deze boycot zich niet richt op individuele artiesten naar gelang hun nationaliteit, hun geloof of de inhoud van hun kunst. In plaats daarvan richt hij zich op de culturele banden met de Israelische staat en is hij in tegenstelling tot de brede boycot van Zuid Afrika onder de Apartheid gericht op de 'officiële,' cultuur en op instellingen die verbonden zijn met het Israelische regime.

PACBI heeft richtlijnen^{XLIII} opgesteld die behulpzaam zijn bij het vermijden van valkuilen en inconsequentheden. Die richtlijnen adviseren dat lokale bewegingen, die hun

eigen sociale en politieke context kennen, hun eigen beslissingen moeten nemen over welke boycotactiviteiten steun zullen krijgen. En uiteraard vallen veel culturele evenementen en projecten in een grijs gebied waarover een oordeel moet worden geveld. De richtlijnen van PACBI zijn een tool om een zelfverzekerder koers daarin te varen. Als je na lezing ervan nog twijfelt, neem dan contact op met PACBI voor advies of overleg met een van je collega's die betrokken zijn bij de campagnegroepen die in de bijlage genoemd worden.

Hier volgen een aantal de voornaamste beslissingen waarmee mensen die in de cultuur werkzaam zijn, publiek en campagnevoerders geconfronteerd worden als het over Israël gaat. Deze vragen en antwoorden gelden voor alle takken van cultuurproductie.

Niet optreden of exposeren in Israël *Wat zou mijn antwoord moeten zijn als ik gevraagd word om op te treden of te exposeren in Israël?*

Er is een simpel antwoord: weiger de uitnodiging. Als je al ja hebt gezegd, trek je dan terug. Je boycot zal veel meer effectief zijn als je de redenen voor je besluit erbij geeft.

Is het niet ok om in Israël op te treden of te exposeren – het zijn toch alleen de nederzettingen die geboycot worden? Absoluut niet. De boycot geldt voor alle Israëlische instellingen. De integratie van pre-1967 Israël en de Bezette Palestijnse Gebieden is een doorlopend project dat al ruim 50 jaar oud is. Bijna alle Israëlische instellingen zijn daar medeplichtig aan, ofwel direct of omdat ze zwijgen.

Maar wat als de organisator van mijn reis suggereert dat ik mijn werk ook in de Bezette Gebieden kan exposeren? Het antwoord blijft hetzelfde. Dit zou een vorm van normalisering zijn – in de praktijk zeg je dan dat de bezetting ok is, zolang we ook voor Palestijnen kunnen optreden. Om die reden willen de meeste Palestijnse culturele organisaties niets te maken hebben met iemand die ook in Israël optreedt.

Wat als ik gevraagd word om met mijn film deel te nemen aan een Israelisch filmfestival, mijn schilderijen aan een expositie of mijn boek aan een literatuurfestival? Voor zover je controle hebt over de verspreiding of uitgave van je werkt, verzoeken we met klem om de uitnodiging te weigeren.

Wat als ik uitgenodigd ben in Israël om een prijs te ontvangen, een opdracht aan te nemen of deel te nemen aan een residentiële activiteit? Bij al die activiteiten

zijn Israëlische instellingen betrokken die onder de boycot vallen vanwege hun banden met de staat, hun stilzwijgen over de misdaden (vaak vlak voor hun neus) tegen de mensenrechten, de wet en de menselijke waardigheid, of hun actieve betrokkenheid bij het goedpraten, witwassen en bewust afleiden van de aandacht voor deze Israëlische schendingen.

Zijn er omstandigheden waaronder ik als artiest naar Israël kan gaan? Ja, als het doel van je reis is om samen te werken met personen of organisaties die expliciet tegen de bezetting en daarmee samenhangend beleid zijn.

Geachte...

Dank u zeer voor uw uitnodiging. Onder andere omstandigheden zou ik erg blij zijn om uw festival te bezoeken en eraan deel te nemen. Maar het spijt mij zeer dat ik u moet vertellen dat ik uw uitnodiging niet kan aannemen.

Ik ben al enkele jaren een actieve aanhanger van de campagne voor de academische en culturele boycot van Israël en heb besloten op dit moment geen bezoek aan Israël te brengen of mijn werk te vertonen in door de staat gesubsidieerde Israëlische instellingen. Dit was geen gemakkelijke beslissing voor mij omdat ik een internationalist ben die diep gelooft in culturele uitwisseling, niet in het minst met mijn Israëlische collega's. Maar na de aanvallen op Gaza in het kader van 'Operatie Gegoten Lood' heb ik besloten gehoor te geven aan de Palestijnse oproep tot boycot en weiger ik Israël te bezoeken tot de regering ervan bereid is

het internationaal recht te respecteren, de uitbreiding van nederzettingen en de belegering van Gaza te stoppen en de mensenrechten van het Palestijnse volk te erkennen, inclusief die van Palestijnen die in Israël wonen.

Ik hoop oprecht dat u mijn standpunt begrijpt. Ik voel me vereerd door uw uitnodiging en betreur het zeer dat ik die niet kan aannemen. Ik hoop Israël weer te bezoeken in betere tijden.^{XLIV}

John Smith filmmaker, maart 2014

Israël boycotten in Nederland Een onafhankelijke Israëlische kunstenaar heeft een expositie in een Nederlandse galerie – moet die expo geboycot worden?

Nee. Dit is een institutionele boycot. (Maar er kan een probleem zijn met de sponsoring ervan - zie verderop voor sponsoring.)

Een Nederlands festival ontvangt sponsorgelden van de Israëlische ambassade of een andere medeplichtige financieringsbron (zie verderop). Wat moeten we doen?

Roep hen op het geld terug te sturen. Als je een deelnemende artiest bent, overweeg dan je terug te trekken.

Een Israëlisch cultureel festival wordt aangekondigd in Nederland. Moeten we het boycotten? De kwestie van sponsoring (zie verderop) is cruciaal. Als het evenement door de Israëlische staat gesponsord wordt, moet geprobeerd worden de organisatie of de locatie te overtuigen om het sponsorgeld terug te geven. Dit is in het verleden gelukt.

Een Israëlisch orkest of een belangrijk dans- of theatergezelschap staat op het punt in Nederland op te treden. Moeten we actie voeren tegen dit bezoek? De kwestie van sponsoring (zie verderop) is cruciaal, maar voor gevestigde culturele organisaties is het antwoord vrijwel zeker 'ja'. Een reden daarvoor is dat vrijwel alle belangrijke culturele instellingen er trots op zijn te dienen als culturele ambassadeurs voor Israël, om in de nederzettingen op te treden of speciale optredens te verzorgen voor het leger. Officiële Israëlische culturele exportproducten ontvangen specifieke staatssteun voor hun internationale werk voor het ministerie van Buitenlandse Zaken, dus dan kan het bezoekende gezelschap, de organiserende instantie of de locatie waar het gehouden wordt gevraagd worden of ze die sponsoring willen afwijzen.

Wanneer is een onafhankelijke artiest niet meer onafhankelijk? Onafhankelijke

artiesten moeten niet worden geboycot. De subsidie die Israëlische kunstenaars ontvangen via reguliere subsidiekanalen voor de kunsten (in tegenstelling tot bijvoorbeeld die door het ministerie van Buitenlandse Zaken), of als onderdeel van hun werk, leidt niet tot boycot.

Maar individuele artiesten zijn boycotbaar als hun internationale optredens worden gesponsord door het ministerie van Buitenlandse Zaken, als ze formeel een Israëlische culturele instelling vertegenwoordigen of als ze gepresenteerd worden als culturele ambassadeurs voor Israël.

Wat valt onder sponsoring uit Israëlische bron? Sponsoring van Israëlische culturele exportproducten kan komen van een Israëlisch ministerie of agentschap, van een Israëlische ambassade of door KUNSTENISRAËL (een Nederlandse groep die financiële steun geeft aan Israëlische kunstenaars en die naar Nederland haalt). Alle genoemde groepen maken een evenement dat door hen gesteund wordt, tot doelwit van de boycot.

8

WE GAAN DOOR

Israël heeft lak aan het internationaal recht, onderdrukt de mensenrechten van Palestijnen en probeert de Palestijnse cultuur en nationale identiteit weg uit te vagen. Deze stuitende campagne is gericht op het overnemen van een land dat aan anderen toebehoort. Er is niets in het verleden van een volk dat dit soort behandeling van een ander volk rechtvaardigt.

De Westerse democratieën prijzen, steunen en stutten Israël en beschermen het tegen de consequenties van hun acties, vooral bij de Verenigde Naties. We moeten hen wakker schudden. Boycot is een praktisch hulpmiddel om de macht van onderop in te schakelen als effectieve drijfveer tot verandering.

'Brand Israël' activiteiten die gesponsord worden door de Israëlische regering worden in veel landen steeds meer bestreden. Net als met Zuid Afrika spreken vakbonden en studentengroepen zich uit voor boycot en veranderen ze het politieke klimaat. Artiesten die in Israël zouden optreden trekken zich steeds vaker terug. Veel artiesten weigeren nu Israël op te nemen in hun tournees.

Vanwege de macht van de kunst om mensen in beweging te krijgen en te beïnvloeden, hebben degenen die op cultuurgebied werkzaam zijn een speciale

verantwoordelijkheid om zich uit te spreken als de kunst en podia voor culturele uitwisseling worden misbruikt om onrecht te maskeren. Acties door mensen die in de culturele sector werken vestigen de aandacht op de noodzaak om een eind te maken aan het ontkennen van Palestijnse rechten, aspiraties en culturele identiteit – en de medeplichtigheid van onze regeringen bij die ontkenning.

De culturele boycot is een bruisende internationale beweging. Het breken van de boycot zou moeten worden gezien als onprincipeel zowel als kortzichtig.

De culturele boycot zal doorgaan en groeien totdat Palestijnen hun volledig rechten terugkrijgen, inclusief het recht op zelfbeschikking. Het is onze taak om die dag dichterbij te brengen.

1

APPENDIX

Wat Israel de Palestijnen aandoet Voor degenen die nog niet weten wat het Israelische beleid in de praktijk betekent, is het vrijwel onmogelijk om zich de mate en details voor te stellen waarmee het elk aspect van het leven van de Palestijnen doordringt. Palestijnen omschrijven dit systeem als een combinatie van kolonialisme, etnische zuivering en Apartheid.

Wat volgt zijn een paar voorbeelden van de Palestijnse ervaring.

Discriminatie van Palestijnen in Israel Een veelgebruikte claim ter verdediging van Israel is dat het 'in ieder geval' een democratie is, in tegenstelling tot bijvoorbeeld China. Maar de 1,3 miljoen Palestijnen die in Israel wonen, Israelische staatsburgers zijn en stemrecht hebben, worden niettemin blootgesteld aan een scala van systematisch discriminerende wetten en praktijken die in Nederland illegaal zouden zijn. Adalah, een juridisch centrum voor Arabische minderheidsrechten in Israel, heeft een lijst van 'meer dan 50 Israelische wetten die Palestijnse burgers van Israel discrimineren op allerlei gebied, inclusief hun recht op politieke deelname, toegang tot land, onderwijs, overheidsbudgetten en juridische procedures'.^{XLV}

Eén wet die een verwoestende impact heeft is de Staatsburgerschap en Toegang tot Israel Wet van 2003. Daarmee wordt het recht van Palestijnse burgers van Israel om samen te leven met hun huwelijkspartners uit de Bezette Palestijnse Gebieden of 'vijandelijke staten', die in de wet gedefinieerd worden als Syrië, Libanon, Iran en Irak, aanzienlijk beperkt. Adalah stelt: 'Het Hooggerechtshof keurde een wet goed zoals er nergens ter wereld een bestaat in een democratisch land, waarbij burgers worden beroofd van het recht om een gezinsleven op te bouwen in Israel, alleen op basis van de etniciteit of nationaliteit van hun partner.' Toen dit geschreven werd, rapporteerde Adalah nog 29 discriminerende wetsvoorstellen die door de parlementaire molen gingen.

Etnische zuiveringen en het Groot Israel Project *Dat moet duidelijk zijn. Het is onmogelijk te ontkennen. Zonder het ontwortelen van de Palestijnen [726.000 van hen], was hier geen joodse staat opgestaan.*^{XLVI}

Benny Morris, Israelische historicus, 2004

Sinds vóór de vestiging van de staat Israël is het doel geweest zoveel mogelijk land in handen te krijgen voor de staat, met zo weinig mogelijk Palestijnen. De opzettelijke etnische zuiveringen van 1947-48 verjoegen de meerderheid van de Palestijnen naar de buurlanden. De gezuiverden en hun afstammelingen wordt het recht op terugkeer ontzegd en ze leven in ballingschap. Twee van de vijf vluchtelingen ter wereld zijn Palestijnen.

In schril contrast daarmee, krijgt iedereen die aanspraak maakt op joodse afstamming, waar ter wereld ze dan ook wonen en ongeacht of ze een familieband met het land hebben, automatisch recht op alle voorrechten van Israëlisch staatsburgerschap.

Na 1967 is de situatie van Palestijnen nog verder verergerd: de oorlog bracht miljoenen Palestijnen in de Westelijke Jordaanoever en Gaza onder Israëlisch bewind. De vluchtelingenkampen werden ook groter en talrijker. Tussen de illegale en de-facto Israëlische annexatie van Jeruzalem in 1967 en 2010 werden meer dan 14.000 Jeruzalemse identiteitsbewijzen ingetrokken, waardoor Palestijnen gedwongen werden ofwel de stad te verlaten of er illegaal te blijven wonen.^{XLVII}

De op ID-bewijs gebaseerde uitsluiting zorgt dat veel Palestijnen hun eigen huis niet in kunnen, waardoor ze het risico van onteigening lopen.

Het 'Arabische demografische gevaar' wordt benadrukt door zowel Israëlische academische geografen als militairen. Veel Israëlisch beleid kan worden beschouwd als een poging om Palestijnen het leven zo zuur te maken dat ze vertrekken. De 'scheidsmuur' werd een kans om 8,5% van het land van de Westelijke Jordaanoever bij de Israëlische kant te trekken, maar zonder de Palestijnse boeren aan wie het land toebehoort. Bouwvergunningen, bestemmingsplannen en legalistische drogredenen worden ingezet om te zorgen dat Palestijnen niet de huizen kunnen bouwen die ze nodig hebben, en om in gebieden met beoogde Joodse uitbreiding Palestijnse huizen te slopen. Samen met de groeiende nederzettingen en het Apartheidswegennet, dwingt concentreert dit de Palestijnen in overbevolkte en verarmde Bantoestans. Andere effecten zijn ontwrichting van sociale verhoudingen en onderwijs en zelfs verwoesting van de plaatselijke economie.

In de Gazastrook wonen 1,8 miljoen Palestijnen in wat in de praktijk een openluchtgevangenis is, blootgesteld aan periodieke aanvallen door Israël. De handelingen van de bezettingsmacht daar vormen een onwettige collectieve straf van het Palestijnse volk. Bij de Israëlische operatie Gegoten Lood in Gaza in december 2008/januari 2009 werden zo'n 1400 Palestijnen gedood, de overgrote meerderheid daarvan niet betrokken bij gevechtshandelingen, en vielen ook nog 500 gewonden. Twintigduizend mensen werden dakloos. Protective Edge in 2014 was nog barbaarser. Het Goldstone

Rapport^{XLVIII} over Gegoten Lood voor de VN stelde dat er een prima facie zaak was dat het Israëlische leger (evenals groepen Palestijnse militanten) oorlogsmisdaden en mogelijk misdaden tegen de menselijkheid gepleegd hadden.

Straffeloosheid Daags na de beëindiging van de Gegoten Lood aanvallen, waren de presidenten en premiers van Groot-Brittannië, Italië, Duitsland, Frankrijk, Spanje en Tsjechië aanwezig bij een gala diner in Jeruzalem met als gastheer de Israëlische premier Ehud Olmert. Zoals een Israëlische ambtenaar opschepte tegen de Jerusalem Post: *'Zes wereldleiders lieten alles vallen om hier aanwezig te zijn en hun steun uit te spreken voor Israels veiligheid.'*^{XLIX}

De Europese Unie tekende in 1995 een Associatieverdrag met Israël, dat in de loop der jaren verder is uitgebreid. Dit geeft Israël vrijwel alle voordelen van lidmaatschap – toegang tot markten, lidmaatschap van belangrijke commissies, deelname aan onderzoeksfondsen.

Israel, als u mij toestaat, is lid van de Europese Unie zonder een lid van de instellingen te zijn. Het is lid van alle programma's, het neemt deel aan alle programma's.^L
Xavier Solana, EU chef buitenlandse beleid

In de praktijk is Israël lid van de EU, terwijl het flagrante schendingen pleegt van de gezamenlijke waarden en mensenrechtenverplichtingen die verondersteld worden de EU lidstaten samen te binden. In de internationale arena beschermt de VS Israël. Tussen 1967 en 2011 gebruikten de VS hun veto 42 keer tegen VN Veiligheidsraad resoluties die kritisch waren over Israël. Vaak was de VS zowat de enige die tegen stemde. Sterker nog: van de 55 veto's die de VS in zijn eentje uitbracht in de VN, waren er slechts 15 die niet gingen over steun aan Israël.^{LI}

MET JOUW DONATIE HELP JE DE BDS BEWEGING IMPACT TE MAKEN

Help ons een einde te maken aan voortdurende kolonisatie, onderdrukking en apartheid. Doneer op <https://bdsnederland.nl/doneren/>
Doneer voor vrijheid, gerechtigheid en gelijkwaardigheid.

Met een maandelijkse donatie help je ons de continuïteit van ons werk te garanderen.

NOTEN

- I   Iain Banks, Why I am supporting a cultural boycott of Israel, Guardian, 5 april 2013
- II   William Parry, The silent treatment, New Statesman, 3 september 2010
- III   Mike Leigh cancels Israel trip over loyalty oath, geplaatst op 18 oktober 2010 op www.bbc.co.uk/news/entertainment-arts-11566956
- IV   Avraham Burg, When the walls come tumbling down, Haaretz, 1 april 2011
- V   Baruch Kimmerling, Politicide, Ariel Sharon's War Against the Palestinians, Foreign Affairs, november/december 2003
- VI   Israel and Occupied Palestinian Territories: Trigger-Happy Israel's Use of Excessive Force in the West Bank, Amnesty International, 27 februari 2014
- VII   Harriet Sherwood, EU takes tougher stance on Israeli settlements, Guardian, 16 juli 2013
- VIII   Een historisch verslag van de politieke, economische en ideologische redenen voor de onvoorwaardelijke steun aan Israël door het Westen, kan worden gevonden in een breed scala aan literatuur, waaronder Edward Said, The Question of Palestine, Vintage Books, 1992, en Noam Chomsky, The Fateful Triangle, Pluto Press, [1983] 1999 (noot: geen Nederlandse vertaling)
- IX   Vikram Dodd en Rory McCarty, Elvis Costello cancels concerts in Israel in protest at treatment of Palestinians, Guardian, 18 mei 2010
- X   Salim Tamar, A Miserable Year in Brooklyn: Khalil Sakakini in America, 1907-1908, Jerusalem Quarterly 17, 2003, pp 19-40
- XI   Gish Amit, The Looting of the Palestinian Books, Mitaan: A Review of Literature and Radical Thought, Vol 8, december 2006, pp 12-22
- XII   Meron Benvenisti, Sacred Landscape: the Buried History of the Holy Land since 1948. University of California Press, 2000, pp 14
- XIII   William Dalrymple, A Culture under Fire, Guardian, 2 oktober 2002
- XIV   Jonathan Lis en Jack Khoury, Police disperse 'Palestinian Culture Festival' events, Haaretz, 20 maart 2009
- XV   Ama Al-Ghoul, Blockade Erodes Palestinian Culture, Education, Palestine, Gaza Pulse, februari 2013
- XVI   Ewan MacAskill, Israeli censors ban film about battle of Jenin, Guardian 12 december 2002; Israeli Arab film-maker wins 'Jenin, Jenin' battle, ABC News, 11 november 2003; IDF seeks libel lawsuit against 'Jenin, Jenin' filmmakers, MidEast Web News Service, 26 september 2008; Asaf Shtull-Trauring 'Jenin, Jenin' gets Hebrew U. campus screening despite ban, Haaretz, 16 maart 2011
- XVII   William Dalrymple, A culture under fire, Guardian, 2 oktober 2002
- XVIII   Abdelfattah Abusour, email correspondentie met de auteurs
- XIX   Yuval Ben-Amri, About Face, Haaretz, 20 september 2005
- XX   Anshel Pfeffer, Foreign Ministry, PR Firm rebrand Israel a land of achievements, Haaretz, 26 oktober 2008
- XXI   Ethan Bronner, After Gaza, Israel Grapples With Crisis of Isolation, New York Times, 18 maart 2009
- XXII   Nati Tucker, Rebranding Israel: History out, creativity and innovation in, Haaretz, 28 juni 2006
- XXIII   Stephen M Walt, Truth and advertising, Foreign Policy, 13 mei 2009
- XXIV   Yitzhak Laor, Putting out a contract on art, Haaretz, 25 juli 2008
- XXV   M. Lyn Qualey, PalFest Day 6: What is Cultural Boycott? Arabic Literature, 20 mei 2013
- XXVI   Gideon Levy, Puppet theatre, Haaretz 29 augustus 2010
- XXVII   Sandy Rashty, Israeli theater plans legal action over British Director's boycott, Jewish Chronicle, 28 september 2012
- XXVIII   Silence is the loudest song that I can sing, gepost op 3 januari 2014 op www.marmennil.wordpress.com/ Site is nu uit de lucht.
- XXIX   Macy Gray op Twitter, zie o.a. <https://refrainplayingisrael.wordpress.com/2013/04/29/macy-gray-regrets-feb-concert-in-tel-aviv-israel/>
- XXX   Caught in the crossfire: Should musicians boycott Israel? Gepost op 27 februari 2012 op www.aljazeera.com/indepth/opinion/2012/02/20122198353750111.html
- XXXI   Stephen Bates, Ian McEwan says he will accept Jerusalem prize, Guardian, 19 januari 2011
- XXXII   Shreya Roy Chowdhury, Amitav Gosh lands in controversy over Israeli literary award, The Times of India, 29 april 2010

- XXXIII Why boycott Israeli academic institutions? Because they are complicit with the occupation of Palestine, geplaatst op 19 maart 2009 op www.bricup.org.uk; Tel Aviv University to waive fees of Israeli soldiers, geplaatst op 26 juli 2014 op www.worldbulletin.net/news/141373/tel-aviv-university-to-wave-fees-of-israeli-soldiers
- XXXIV Harriet Sherwood, Mira Nair boycotts Haifa filmfestival, the Observer, 21 juli 2013
- XXXV Shroud over Turin: Book Fair Boycott, geplaatst op 24 februari 2008 op www.peoplesgeography.com
- XXXVI Protests disrupt Proms concert by Israel Philharmonic, geplaatst op 2 september 2011 op www.bbc.co.uk/news/uk-14756736
- XXXVII David Fleshler, Zubin Mehta to lead Israeli Philharmonic in Miami concert, Miami Herald, 21 maart 2014
- XXXVIII Liz Lochhead, The journey that changed my view of art and politics, Herald, 1 september 2012
- XXXIX Omar Barghout, speech to Palestine Solidarity Campaign AGM, geplaatst op 12 januari 2012 op www.jews4big.wordpress.com/resources-2
- XL Jonathan Rosenhead, A Mugging, geplaatst in december 2013 op www.bricup.org.uk/documents/archive/BRICUPNewsletter71.pdf
- XLI Naomi Wimborne-Idrissi, Israel is not immune to boycott, geplaatst op 27 april 2012 op opendemocracy.net/naomi-wimborne-idrissi/israel-is-not-immune-to-boycott
- XLII UN rapporteur compares Israel to South Africa, The Electronic Intifada, geplaatst op 27 februari 2007 op www.electronicintifada.net/content/un-rapporteur-compares-israel-apartheid-south-africa/6779
- XLIII The Palestinian Campaign for the Academic and Cultural Boycott of Israel, gereviseerd en geplaatst op 31 juli 2014, zie <https://bdsmovement.net/pacbi/cultural-boycott-guidelines?id=1047>
- XLIV John Smith, antwoord op uitnodiging om eregast te zijn op het Internationaal Studentenfilmfestival Tel Aviv 2014
- XLV Adalah, geplaatst op www.adalah.org

- XLVI Ari Shavit, Survival of the fittest, Haaretz, 8 januari 2004
- XLVII Settler violence and encroachment, United Nations Office for the Occupation of Humanitarian Affairs Annual Report
- XLVIII Human Rights in Palestine and other: Report of the United Nations Fact-Finding Mission on the Gaza, geplaatst op www2.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/docs/12session/A-HRC-12-48.pdf
- XLIX Etgar Lefkovits, Leaders pledge to end arms smuggling, Jerusalem Post, 18 januari 2009
- L Rafael Ahren, Solana: EU has closer ties to Israel than potential member Croatia, Haaretz, 21 oktober 2009
- LI Jewish Virtual Library geplaatst op www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/UN/usvetoes.html; United Nations Dag Hammarskjöld Library Research Guide, geplaatst op www.research.un.org/en/docs/sc/quick/veto

COLOFON:

BDS Nederland, p/a Stichting docP, Postbus 11135, 2315 ZA Leiden

Website: www.docp.nl

Email: info@docp.nl

Facebook: www.facebook.com/stichtingDocP/